

Cas pràctic: Estudis de riscos i danys

Autoria:

Juan B. Bellido Blasco
Óscar Zurriaga

El problema

En els mitjans de comunicació locals es publiquen notícies (una fa dos dies i una altra fa quatre dies) en relació amb quatre casos de càncer infantil entre l'alumnat d'un col·legi públic d'una localitat de 29.000 habitants (on hi ha 8 col·legis) i la seua possible relació amb l'existència d'un transformador elèctric situat al costat d'una de les edificacions del centre escolar.

La comunitat educativa del centre escolar vol que s'elimine el transformador situat al costat del col·legi atès que, encara que no existisquen informes precisos que establisquen una causa-efecte, creen que suposa un greu risc per als alumnes, pels possibles camps electromagnètics i la presència de substàncies cancerígenes en els refrigerants d'alguns transformadors. Dona la coincidència que, en els tres primers casos (pel que sembla de leucèmia), les classes es trobaven en el primer pis, en el lateral situat al costat del transformador.

El quart alumne afectat ha fet saltar l'alarma, fins al punt que s'equipara en nombre d'afectats al [col·legi públic García Quintana de Valladolid](#) (2001), que va tindre en el seu moment àmplia repercussió en els mitjans nacionals, on es van realitzar diversos estudis després de produir-se cinc casos de càncer infantil, per la proximitat, segons van denunciar llavors els pares i mares, d'antenes de telefonia mòbil.

La direcció del centre escolar ja s'ha posat en contacte amb la regidoria d'Educació de l'Ajuntament, i la inspecció de zona per a explicar-los la situació, que serà tractada en el consell escolar del centre.

L'associació de mares i pares s'ha dirigit a la Unió de Consumidors i a l'Associació Contra el Càncer per a veure quins passos han de seguir perquè es facen estudis i es retire el transformador.

És vostè membre de l'equip de salut pública del Departament. Se sol·licita la seua actuació.

Pas 1:

Definir el problema i definir la demanda.

Casos (dany). Exposició (riscos). Antecedents. Context. Valoració epidemiològica.

Ha de valorar-se la pertinència d'emprendre actuacions. Informe sobre la pertinència.

Quin és el problema?

Què cal fer per a determinar els casos?:

Número exacte, identificació i dades personals, diagnòstic, gravetat, etc...

Què cal fer per a determinar l'exposició?:

Ubicació dels elements de riscos: antenes telefonia? transformador?

Es necessiten mesuraments?

Han d'intervindre altres instàncies (altres administracions, entitats privades, organismes reguladors)?

Quins elements del context estan identificats? Quins és important identificar?

Amb quant de temps comptem?

Quina és la demanda?

Pas 2

Definir la qüestió d'investigació.

Població d'estudi. Paràmetres d'investigació. Zona o regió de comparació. Identificació de les possibles fonts de risc. Mesurament de l'exposició (risc). Mesurament de la malaltia (dany).

Definir quina serà la població d'estudi: col·legi, grup de col·legis, municipi.

Quins paràmetres s'estudiaran?: nombre absolut de casos, incidència, gravetat, supervivència, ...

Quins procediments d'anàlisi s'utilitzaran?: comparació de taxes, càlcul d'esperats, ...

Amb quina població o amb quins paràmetres els compararem?: el propi municipi, la zona de salut, l'àrea de salut, la comunitat autònoma, tot el país, dades d'un registre de tumors, dades internacionals, ...

